

ע"פ 5010/14 - נאיף סראחין, סולים בן סלימאן אלדרארגה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5010/14

ע"פ 5670/14

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער ב-ע"פ 5010/14: נאיף סראחין
המערער ב-ע"פ 5670/14: סולים בן סלימאן אלדרארגה

נגד

המשיבה בשני הערעורים: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 9.7.2014 ב-ת"פ 52688-02-13 שניתן על ידי כבוד השופט נ' זלוצ'ובר

תאריך הישיבה: ג' בחשון התשע"ה (27.10.2014)

בשם המערער ב-ע"פ 5010/14: עו"ד מוטי יוסף
בשם המערער ב-ע"פ 5670/14: עו"ד אחמד ותד

בשם המשיבה בשני הערעורים: עו"ד איתמר גלבפיש

עמוד 1

פסק-דין

המשנה לנשיא מ' נאור:

1. לפנינו שני ערעורים, שנדונו יחדיו, על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט נ' זלוצ'ובר) ב-ת"פ 52688-02-13 מיום 9.7.2014. בית המשפט גזר על כל אחד משני המערערים (נאיף סראחין, המערער ב-ע"פ 5010/14 וסולים בן סלימאן אלדרארגה, המערער ב-ע"פ 5670/14) עונש מאסר בפועל לתקופה של 8 חודשים (בניכוי ימי מעצרם); 8 חודשי מאסר מותנים למשך שלוש שנים לבל יעברו עבירה מהעבירות בהן הורשעו או עבירה לפי פרק יא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) (אך למעט עבירות לפי סעיף 413 לחוק (החזקת נכס חשוד) או לפי סעיף 432 לחוק (הוצאת שיק ללא כיסוי)); ותשלום קנס בסך 5,000 ש"ח או 3 חודשי מאסר בפועל תחתיו. בנוסף, בית המשפט פסל את אלדרארגה מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה לכל רכב מנועי לתקופה של 5 שנים מיום שחרורו ממאסר.

כתב האישום

2. שני המערערים והמשיבה הגיעו להסדר טיעון במסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן. כתב האישום יחס לכל אחד משני המערערים עבירת קשירת קשר לביצוע פשע (סעיף 499(א)(1) לחוק); עבירת פגיעה ברכוש (סעיף 108(א) לחוק); ועבירת ניסיון גניבה (סעיף 384 בצירוף סעיף 25 לחוק). בנוסף, כתב האישום יחס לאלדרארגה עבירת הסתייעות ברכב לביצוע פשע (סעיף 43 לפקודת התעבורה [נוסח חדש]) ועבירת חובת פוליסה (סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970).

3. על פי עובדות כתב האישום במועד שאינו ידוע, אך לפני ה-22.2.2013, קשרו המערערים, יחד עם אדם אחר (להלן: האחר) שזהותו אינה ידועה, קשר להיכנס לשטחי האש הסמוכים לבסיס מאל"י באזור צאלים ולגנוב מתוכם חלקי מתכת של שלדות טנק ורכב, שהינן רכוש צה"ל. שלדות אלו משמשות את צה"ל כמטרות לאימונים ונטען כי בלעדיהן לא ניתן לקיים אימונים בצורה יעילה ולהכשיר את כוחות הביטחון למשימות הביטחוניות שיהיה עליהם לבצע. בכתב האישום נטען כי בבוקר ה-22.2.2013 נסעו המערערים והאחר בשני כלי רכב ונכנסו אל "שטח אש 308" הסמוך לבסיס, כשהם מצוידים במבער לחיתוך ברזל, בלון חמצן וכלי חיתוך שונים. לאחר שהגיעו לשלדת טנק בשטח האש, חתכו השלושה בצוותא חדא חתיכות ממנה והעמיסו אותן על רכביהם. בשלב זה איתרו מתנדבים מיחידת הג'יפים "אשכול" של משטרת ישראל את השלושה וצפו בהם במעשיהם. בהמשך, נעצרו שני המערערים על ידי מתנדבי משטרת ישראל.

ההליכים בבית המשפט המחוזי

4. ביום ה-23.10.2013 הודו שני המערערים בכל העובדות המתוארות בכתב האישום המתוקן. לאור הודאתם הרשיע בית המשפט קמא את כל אחד מהמערערים בעבירות המיוחסות לו. בשלב זה ביקש בא-כוחם של המערערים כי עמוד 2

יוגש בעניינם תסקיר על ידי שירות המבחן - בקשה לה נענה בית המשפט.

5. מתסקיר שירות המבחן לגבי סראחין עולה כי הוא בן 24, אב לשני ילדים בני שבעה חודשים ושנתיים, וללא עבר פלילי. לדבריו נולד בסיני וכשהיה בן 9 עברו בני משפחתו להתגורר עם חברי שבט מסעודין אל עזמה ונאלצו להתמודד עם קשיים כלכליים וחברתיים. ב-2010 קיבל מעמד של תושב ארעי. לדבריו סיים 12 שנות לימוד, רכש מקצוע של חשמלאי רכב והוא מעוניין ללמוד בעתיד הוראה. עד למעצרו עבד במספר עבודות מזדמנות ומזה כשנתיים עובד באירוח מדברי. ביחס לביצוע העבירה, טען סראחין כי מכרו הציע לו להצטרף אליו למטרת איסוף ברזל לשם מכירתו. לדבריו, עשה זאת מכיוון שהיה מעוניין לטייל בשטח ולא לשם השגת תמורה כספית. עוד אמר כי פעל מתוך תמימות וכי לא ידע שהשטח המדובר הוא שטח צבאי סגור, זאת מכיוון שמדובר בשטח פתוח שאינו מגודר. יחד עם זאת נמנע סראחין מלהתייחס לעובדה שהציוד לחיתוך ברזל היה מונח מלכתחילה ברכב בו נסע. לבסוף, הביע סראחין חרטה על מעשיו וחשש מן ההשלכות המשפטיות שלהם על עתידו.

קצינת המבחן התרשמה כי סראחין ביקש לצמצם את אחריותו למעורבותו בפלילים ולתלות את האחריות לביצוע העבירות באלדרארגה. לסברתה ביצוע העבירות אינו משקף את התנהגותו של סראחין וכי כיום הוא מצליח לראות כיצד בחירותיו השגויות הובילו אותו לפעול בניגוד לחוק. קצינת המבחן העלתה בפני סראחין את האפשרות להשתלב בטיפול אך הוא ציין שהוא מעדיף להמשיך ולהתמיד במקום עבודתו, שכן הוא רואה בה גורם מקדם ומסייע עבורו. לאור האמור המליצה קצינת המבחן כי על סראחין יוטל עונש של צו לביצוע 220 שעות לתועלת הציבור. בית המשפט קמא ציין כי גם הממונה על עבודות השירות הגיש חוות דעת בעניינו של סראחין בה נאמר כי הוא מתאים לריצוי מאסר בעבודות שירות.

לקראת הדיון בפנינו בערעור הגיש שירות המבחן תסקיר משלים בעניינו של סראחין. בתסקיר זה פורט כי הוא מתגורר יחד עם אימו, אחיו, אחיותיו, רעייתו ושני ילדיו וכי הוא המפרנס היחיד במשפחתו המורחבת והגרעינית. עוד צוין כי בשיחה המשלימה עמו תיאר סראחין את נסיבות ביצוע העבירה באופן שונה משתיאר אותן בעבר. כך, טען כי מטרת הנסיעה בשטח האש הייתה איסוף ברזל וכי ציוד החיתוך נמצא ברכבו של אלדרארגה באופן קבוע למקרה בו אכן יתקלו בחיפושיהם בברזל. יחד עם זאת חזר וטען סראחין כי התכוון לאסוף ברזל אשר אינו שייך לאיש וכי מאז מעורבותו בעבירה, ועל מנת להימנע מביצוע טעות דומה, הוא נמנע כליל מאיסוף ברזל. בסיכום התסקיר המשלים ציינה קצינת המבחן כי מדובר בצעיר בעל משפחה, המשמש כמפרנס היחיד של משפחתו המורחבת, בעל תפיסת עולם חיובית ובעל שאיפות לניהול חיים נורמטיביים ותקינים. לאור האמור המליצה קצינת המבחן לשקול ענישה שלא במאסר בפועל.

6. מתסקיר שירות המבחן לגבי אלדרארגה עולה כי הוא בן 37, נשוי וללא ילדים. היות ואין לו תעודת זהות, לא ניתן היה לקבל מידע על עברו הפלילי אך לדבריו בשנת 2006 נידון ל-18 חודשי מאסר בגין עבירות סמים. אלדרארגה לא למד במסגרת חינוכית כלשהי. במהלך חייו עבד בעבודות מזדמנות בתחום הבניין והברזל וכיום הוא עובד בעבודות חקלאות ומשתדל לפרנס את בני משפחתו, לרבות הוריו, אשר לדבריו מתמודדים עם מצוקה כלכלית קשה. לדבריו אף הגיש בקשה למשרד הפנים לקבל תעודת תושב על מנת להיות זכאי לסיוע כלכלי ובריאותי עבורו ועבור בני משפחתו. ביחס לביצוע העבירה טען אלדרארגה כי כוונתו הייתה לטייל בשטח האש יחד עם מכר וכי משהבחינו בברזל החליטו להעמיסו על רכבם ולמכרו במגרש הסמוך למקום מגוריו. עוד טען שהשטח בו נמצא הברזל היה פרוץ ולכן לא היה

מודע לכך שבמעשיו הוא עובר על החוק.

קצינת המבחן ציינה כי אלדרארגה התקשה לתאר את המניעים העומדים מאחורי ביצוע העבירה וכי הוא ביקש לצמצם את אחריותו. עוד התרשמה כי הגם שאינו לוקח אחריות מלאה על תכנון העבירה וביצועה, הוא מבין כי עליו להימנע מהתנהלות דומה. לאור האמור המליצה קצינת המבחן כי על אלדרארגה יוטל עונש של צו לביצוע 220 שעות לתועלת הציבור. בית המשפט קמא ציין כי הממונה על עבודות השירות הודיע לבית המשפט שאלדרארגה התייצב בפניו אך משהתבקש להזדהות הודיע שהוא הולך לרכבו להביא תעודת זהות ומאז לא שב ולא הודיע דבר לממונה. לאור האמור לא הוגשה חוות דעת של הממונה בעניינו של אלדרארגה ובית המשפט קמא דחה בקשה מטעם בא כוחו להחזירו בשנית לצורך מתן חוות דעת.

גם בעניינו של אלדרארגה הוגש תסקיר משלים מטעם שירות המבחן. במסגרת זו פורט בין היתר מצבו הכלכלי הקשה. גם אלדרארגה שינה את אופן תיאורו את העבירה ונסיבות ביצועה. לדבריו מטרת הנסיעה הייתה איסוף ברזל, פעילות בה הוא ממשיך עד היום על מנת לנסות ולפרנס את משפחתו. יחד עם זאת ציין כי לא יכול היה לדעת שמדובר בשטח צבאי סגור וכי הברזל שנלקח היה בגדר רכוש צה"ל. בסיכום התסקיר המשלים ציינה קצינת המבחן כי מחד קיימים בעניינו של אלדרארגה גורמי סיכון שונים, לרבות עברו הפלילי והתייחסותו המצמצמת לעבירה, ומאידך קיימים גם גורמי סיכוי כגון הבנתו את מחירי העבירה ושיתוף הפעולה שהעניק לשירות המבחן. לאור האמור המליצה קצינת המבחן לשקול ענישה שלא במאסר בפועל.

7. במסגרת גזר דינם של המערערים קבע בית המשפט קמא כי על פי הפסיקה הנוהגת, מדיניות הענישה הנהוגה ונסיבות ביצוע העבירה, מתחם העונש ההולם בעניינם נע בין 8 חודשים לשנתיים של מאסר לריצוי בפועל. לשיטתו עבירת הפגיעה ברכוש לפי סעיף 108 לחוק בה הורשעו המערערים מבקשת להגן על שני ערכים מוגנים. הראשון הוא הגנה על קניינו של צה"ל אשר נרכש בכספי ציבור והשני הוא שמירה על יכולת הצבא לקיים אימונים כראוי ולהכשיר את כוחות הביטחון. בית המשפט ציין כי ניתן ללמוד על חשיבותו ומשקלו של הערך השני מכך שסעיף 108 נמצא בפרק ז' לחוק שכותרתו היא "בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים", תחת סימן ג' שכותרתו "פגיעה בכוחות מזוינים". מכאן גם הטעם, לשיטת בית המשפט קמא, להחמרה בצידה של העבירה הקובעת 7 שנות מאסר, וזאת בהשוואה לעבירת היזק בזדון (לפי סעיף 452 לחוק) שהעונש בצידה הוא מאסר של שלוש שנים בלבד. בית המשפט הוסיף כי אין מדובר בעבירה מזדמנת אלא בפעילות עבריינית מתוכננת שרווחים רבים וקלים בצידה. בהקשר זה צוין כי המערערים קשרו קשר לביצוע העבירה עם אחר שזהותו אינה ידועה וכי בניגוד לדברי החרטה שהביעו הם אינם מסייעים לחשוף את זהותו; כי הם הצטיידו מראש בכלי רכב ובכלי חיתוך שונים שסייעו להם בביצוע העבירה; וכי חיתוך שלדת הטנק מחייב מיומנות מסוימת וידע של שימוש בכלים לשם כך. בגזרו את דינם של המערערים בתוך המתחם האמור ציין בית המשפט קמא כי לזכותם עמדו העובדה שהודו בעובדות כתב האישום המתוקן ובכך חסכו זמן שיפוטי יקר (הגם שהליך ההוכחות כבר החל בעניינם), מצבם הסוציו-אקונומי הרעוע והעדר עבר פלילי לסראחין והרשעה קודמת אחת לאלדרארגה. למרות האמור, קבע בית המשפט כי חומרת העבירות, נסיבות ביצוען, צרכי ההרתעה, העובדה כי סראחין סירב מטעמיו הוא להצעת הטיפול והצורך להילחם במה שהפכה להיות תופעה נפוצה הפוגעת ביכולתו של הצבא להתאמן, אינם עולים בקנה אחד עם המלצת שירות המבחן להסתפק בשירות לתועלת הציבור. מסיבות אלו, גזר בית המשפט את עונשם של המערערים כפי שתואר לעיל.

8. סראחין טען בערעוורו כי בית המשפט קמא גזר עליו עונש חמור מדי. לשיטתו בית המשפט לא נתן משקל מספק להודאתו אשר חסכה זמן שיפוטי יקר; לחרטה העמוקה שהביע על מעשיו; להמלצת שירות המבחן והממונה על עבודות השירות בעניינו; לעובדה שריצה 11 ימים במעצר - תקופה שהייתה טראומטית עבורו - ושלאחר מכן ריצה תקופה ארוכה בתנאי מעצר בית מבלי שהפרם; להעדר עבר פלילי; ולתלות הכלכלית של משפחתו בו. לאור כל האמור ביקש סראחין מבית משפט זה להתערב בגזר דינו כך שירצה עונש בעבודות שירות.

9. אלדרארגה טען גם הוא בערעוורו כי בית המשפט קמא גזר עליו עונש חמור מדי. לשיטתו בית המשפט השית עליו עונש מאסר לתקופה ארוכה ובלתי סבירה ביחס למקרים דומים ואף חמורים יותר. שנית טען כי בית המשפט לא נתן משקל מספק לעובדה שהודה בעובדות כתב האישום המתוקן, לחרטה העמוקה שהביע על מעשיו, להמלצת שירות המבחן בעניינו ולמצוקה הכלכלית הקשה שלו ושל בני משפחתו. שליטת טען כי לא היה מקום לדחות את בקשתו להופיע בשנית בפני שירות המבחן. בהקשר זה ביקש להסביר שהסיבה שאין לו תעודת זהות נעוצה בהשתייכותו לשבט דרארגה אשר חבריו עברו מסיני לאזור באר-שבע לאחר הסכמי השלום עם מצרים ועד היום מרביתם אינם מחזיקים בתעודות זהות ישראליות. לטענתו מסיבה זו לא התקבל למתן חוות דעת על ידי הממונה על עבודות השירות. לאור האמור, ביקש אלדרארגה כי בית משפט זה יתערב בעונש שנגזר עליו כך שתאומץ המלצת שירות המבחן בעניינו. לחילופין ביקש כי בית משפט זה יורה על קבלת חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות בעניינו.

דיון והכרעה

10. שקלנו את טענות הצדדים ולא ראינו מקום להקלה בעונשם של המערערים. כפי שציין בית המשפט המחוזי הפיתוי בגניבת מתכות בשטחים פתוחים רב, ועל הענישה לשדר מסר חד משמעי וברור שמי שייתפס בגניבת מתכות או בעבירות הקשורות לכך יושת עליו מאסר לריצוי בפועל. המעשים שנעשו פוגעים ביכולת הצבא להתאמן. גם גישתם של המערערים לעבירה, כפי שפורט, אינה תומכת בהקלה בעונשם.

11. סוף דבר: דין הערעורים להידחות.

12. המערערים יתייצבו למאסרם בבית סוהר ימ"ר דקל ביום 16.11.2014 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותם תעודת זהות או דרכון. על המערערים לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

עד להתייצבות כאמור, יחולו על המערערים כל תנאי השחרור בערובה שהושתו עליהם.

המשנה לנשיא

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

שופטת

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינה של המשנה לנשיא מ' נאור.

ניתן היום, י"א בחשון התשע"ה (4.11.2014).

שופט

שופטת

המשנה לנשיא
